

**„აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვთა ჯანმრთელობის ხელშეწყობის
შეფასება საქართველოში“**

მარიამი ონანაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარმოდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ბიზნესის, ტექნოლოგიისა და განათლების ფაკულტეტზე ბიზნესის
ადმინისტრირების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის
შესაბამისად*

ჯანდაცვის პოლიტიკა და მენეჯმენტი

სამაგისტრო ნაშრომის ხელმძღვანელი : ქეთევან გოგინაშვილი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი , 2025

განაცხადი

როგორც წარმოდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების აქამდე გამოყენებულ, მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მარიამი ონანაშვილი 2025წ

სარჩევი

ანოტაცია.....	4
Annotation	6
შესავალი.....	8
ლიტერატურის მიმოხილვა.....	12
თავი 1: აუტისტური სპექტრის აშლილობათა თეორიული საფუძვლები და მათი გავლენა ჯანმრთელობაზე.....	14
1.1 აუტისტური სპექტრის აშლილობა: დიაგნოსტიკის და კლასიფიკაციის თანამედროვე მიდგომები.....	14
1.2 აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვების ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის თავისებურებები.....	18
1.3 ჯანმრთელობის პრობლემები და გამოწვევები აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვებში	21
1.4 სოციალური ინტეგრაციისა და კომუნიკაციის სირთულეები ჯანმრთელობის საკითხების ჭრილში.....	24
თავი 2: აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვთა ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სტრატეგიები და მიდგომები.....	27
2.1 მრავალპროფილური მომსახურების როლი და ხელშეწყობა აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვებისთვის.....	27
2.2 რეაბილიტაციის მეთოდები და მათი გავლენა ბავშვების ჯანმრთელობაზე.....	30
2.3 ინკლუზიური განათლების მნიშვნელობა და მისი როლი ჯანმრთელობის გაუმჯობესებაში.....	33
2.4 ოჯახის წევრების ჩართულობა და მხარდაჭერის პროგრამების მნიშვნელობა ჯანმრთელობის სტაბილიზაციაში.....	36
თავი 3. აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვთა ხელშეწყობის სერვისები საქართველოში.....	39
3.1. სტრატეგია და პოლიტიკა.....	39
3.2. სახელმწიფო პროგრამები ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე.....	42
თავი 4: კვლევის შედეგები და ანალიზი.....	46
დასკვნა და რეკომენდაციები.....	57
გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა.....	60
დანართი.....	63

ანოტაცია

ნაშრომი განიხილავს აუტისტური სპექტრის აშლილობათა (ASD) მქონე ბავშვების ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სტრატეგიებსა და პრობლემებს საქართველოში. კვლევის მიზანია არსებული სერვისების ეფექტურობის, ხელმისაწვდომობისა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის შეფასება. ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია ადრეული დიაგნოსტიკის, რეაბილიტაციის სერვისების, ინკლუზიური განათლებისა და მშობლების ჩართულობის მნიშვნელობაზე.

ნაშრომი ოთხ ძირითად ნაწილად იყოფა. პირველ თავში განხილულია აუტისტური სპექტრის აშლილობათა თეორიული საფუძვლები, დიაგნოსტიკის თანამედროვე მიდგომები და მათი გავლენა ბავშვების ჯანმრთელობაზე. ასევე, გაანალიზებულია ჯანმრთელობის სირთულეები და სოციალური ინტეგრაციის გამოწვევები. მეორე თავი ფოკუსირებულია ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სტრატეგიებსა და მიდგომებზე, რაც მოიცავს მრავალპროფილურ სერვისების განვითარებას, რეაბილიტაციის მეთოდებს, ინკლუზიური განათლების მნიშვნელობას და მშობლების ჩართულობას.

ნაშრომის მესამე ნაწილი აკვირდება აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვებისთვის საქართველოში არსებულ სერვისებს. კერძოდ, ანალიზდება სახელმწიფო პოლიტიკა და პროგრამები ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე. კვლევის ფარგლებში იკვეთება,

რომ რეგიონებში სერვისებზე ხელმისაწვდომობა შეზღუდულია, რაც ოჯახებისთვის დამატებით სირთულეებს ქმნის.

ნაშრომის შედეგები ემყარება ლიტერატურის ანალიზს და 100 რესპონდენტის გამოკითხვის შედეგებს. გამოკვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოში არსებული სერვისები ვერ პასუხობს ყველა საჭიროებას და საჭიროებს როგორც რეგიონული სერვისების განვითარებას, ისე ფინანსური მხარდაჭერის გაძლიერებას. ნაშრომის დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილია რეკომენდაციები, რომლებიც მოიცავს ფინანსური რესურსების გაზრდას, სპეციალისტების მომზადებას, რეგიონულ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას და საზოგადოებაში ცნობიერების ამაღლებას.

ნაშრომი ადასტურებს ჰიპოთეზას, რომ საქართველოში აუტისტური სპექტრის მქონე ბავშვებისთვის არსებული სერვისები საკმარისი არ არის და საჭიროებს სისტემურ გაუმჯობესებას. ნაშრომი ასევე იძლევა საფუძვლიან რეკომენდაციებს, რომლებიც ხელს შეუწყობს ბავშვების რეაბილიტაციისა და სოციალური ინტეგრაციის პროცესის გაუმჯობესებას, რაც საბოლოოდ აისახება მათი ცხოვრების ხარისხზე.

საკვანძო სიტყვები: აუტისტური სპექტრის აშლილობა, ადრეული დიაგნოსტიკა, რეაბილიტაციის სერვისები, ინკლუზიური განათლება, სახელმწიფო პროგრამები, სოციალური ინტეგრაცია.

Annotation

The paper discusses strategies and problems of health promotion of children with autism spectrum disorders (ASD) in Georgia. The purpose of the research is to assess the efficiency, availability and compliance of the existing services with international standards. The paper focuses on the importance of early diagnosis, rehabilitation services, inclusive education and parental involvement.

The paper is divided into four main parts. The first chapter discusses the theoretical foundations of autism spectrum disorders, modern diagnostic approaches and their impact on children's health. Also, health difficulties and social integration challenges are analyzed. The second chapter focuses on health promotion strategies and approaches, including the development of multidisciplinary services, rehabilitation methods, the importance of inclusive education, and parental involvement.

The third part of the paper examines the services available in Georgia for children with autism. In particular, state policies and programs at the national and regional levels are analyzed. Within the framework of the research, it is revealed that access to services in the regions is limited, which creates additional difficulties for families.

The results of the paper are based on the analysis of the literature and the results of a survey of 100 respondents. The study showed that the existing services in Georgia cannot meet all the needs and need both the development of regional services and the strengthening of financial

support. The final part of the paper presents recommendations that include increasing financial resources, training specialists, providing access to regional services and raising awareness in society.

The paper confirms the hypothesis that the existing services for children with autistic spectrum in Georgia are not sufficient and need systematic improvement. The paper also provides sound recommendations that will help improve the process of rehabilitation and social integration of children, which will ultimately affect their quality of life.

Key words: autism spectrum disorder, early diagnosis, rehabilitation services, inclusive education, state programs, social integration.